Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

6 ИЮЛЬ, СЕШАНБА
№ 129 (624). 1993 йил.
Сотувда эркин нархда.

КЕЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИ (И.Ҳ.Т.)НИНГ НАВБАТДАГИ ИСТАНБУЛ ШАҲРИДА БЎЛАДИГАН АНЖУМАНИДА ҚАТНАШИШ УЧУН ТУРКИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ.

Маълумки, мазкур минтақавий иқтисодий ташкилотнинг ўтган йилнинг февралида Теҳронда бўлиб ўтган мажлисида республикамиз илк марта тўлақонли аъзо сифатида иштирок этган эди.

— Сафардан мақсадимиз, — деди Ислом Каримов журналистлар саволларига жавоб бера туриб, — Истанбул анжуманида мазкур ташкилот аъзолари бўлган давлатларнинг 2000 йилгача ва ундан кейинги даврга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик йўналишларини белгилаб олишдан иборат. Бу анжуман Марказий Осиё республикалари ва уларга қўшни бўлган Шарқ мамлакатлари ўртасида эркин иқтисодий алоқалар равнақига хизмат қилади.

Аэропортда Президентни республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков. Президентнинг давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов, А. Азизхўжаев, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Кузатиш маросимида Туркиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси масъул ходими Вакур Эрқул ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ИСТИҚБОЛЛИ ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон ўз иқтисодиётини юксалтириш, тараққиётнинг олдинги йўлига чиқиб олиш учун турли иқтисодий ҳамкорлик ташкилотларига аъзо бўлиб кирмоқда.

Аёнки, ҳар қандай ташкилот ўз сафини беҳудага кенгайтиравермайди. Моддий-техник ресурслари бисёрлиги, ишлаб чиқариш потенциали юксаклиги, маданий, илмий саводхонлиги юқорилиги боис дунёдаги нуфузли фондлар, ташкилотлар Ўзбекистонни ўз сафларига олмоқдалар. Ана шундай ташкилотлар сирасида Эрон ва Покистон Ислом Республикалари ҳамда Туркия Республикаси томонидан иқтисодий, маданий ва илмий-техникавий ҳамкорликни таъминлаш мақсадида тузилган минтақавий Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти (ИҲТ) ҳам бор. Бирлашган ўзар, дейдилар. Шундай экан, дунёвий муаммоларни дунё халқлари, айниқса қон-қардош, қўшни давлатлар билан ҳамжиҳатликда ҳал этиш энг мақбул йўлдир. Ўзбекистоннинг мазкур ташкилотга аъзо бўлиб киришдан муддаоси ҳам шу.

ИҲТга аъзо мамлакатлар бир-бирларининг бозорларида эркин фаолият юритиб, ўзаро савдони кенгайтириш, аъзо давлатларнинг ҳар бирида жўшқин иқтисодий тараққиёт ва аҳолисининг турмуш даражасини ошириш учун шарт-шароитлар яратиш, халқлар ўртасида маънавий-маданий алоқаларни кенгайтириш, халқаро анжуманларда қатнашиш йўли билан мамлакатлар равнақига халал берувчи иқтисодий тўсиқларни биргаликда бартараф этишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйганлар.

Мазкур ташкилотнинг олий органи — Вазирлар Кенгаши тузилган бўлиб, у ташкилот фаолиятининг стратегиясини ишлаб чиқиш ва асосий масалаларни ҳал қилиш билан шуғулланади. Вазирлар Кенгаши ташкилотга аъзо давлатларнинг ташқи ишлар вазирларидан таркиб топган. Ташкилотнинг бир муҳим бўғини — бу Минтақавий режалаштириш кенгашидир. Унда аъзо давлатлар режалаштириш идораларининг раҳбарлари йилда бир марта ташкилотнинг Теҳрондаги марказида учрашиб, Вазирлар Кенгашига тақдим этиш учун ИҲТнинг фаолият дастурини ишлаб чиқадилар. Барча соҳалардаги лойиҳалар ИҲТнинг 8 техник тармоғи — иқтисодий ва савдо, транспорт ва телекоммуникация, техника ва саноат, қишлоқ хўжалиги, энергетика, маориф, фан ва маданият, инфраструктура ва ижтимоий ишлар, гиёҳванд моддалар тарқатишга қарши кураш олиб борувчи ҳамкорлик комитетларида тайёрланади. Ташкилотнинг мунтазам ишчи идораси унинг фаолиятига дахлдор барча масалаларни амалга ошириш билан шуғулланади. Котибият фаолияти аъзо давлатлар ҳиссаси билан шаклланувчи ИҲТ бюджетидан маблағ билан таъминланади.

Бош котиб Вазирлар Кенгаши томонидан тайинланади ва ҳар тўрт йилда алмашиб туради. Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг 1992 йил 6 февралда Анқарада бўлиб ўтган йиғилишида Ўзбекистонни ҳам аъзоликка қабул қилиш ҳақида қарор чиқарилди.

1992 йил 9—10 май кунлари Ашгабатда ИҲТга аъзо давлатлар раҳбарлари ва ҳукумат бошлиқлари даражасидаги учрашувда Президентимиз Ислом Каримов ҳам қатнашди. Ўша учрашувда томонлар ўз алоқаларини ривожлантириш мақсадида қўшма баёнот эълон қилдилар. Унга кўра савдо ҳажмини кўпайтириш ва сармоялар бўйича қўшма лойиҳаларни ишлаб чиқиш, маданий алоқаларни кенгайтириш, бир-бирларига имтиёзли шароит яратиш, қўшма банклар ва корхоналар қуриш, коммуникация, транспорт, газ ва нефть узатгичлари қурилиши соҳаларида ҳамкорлик, фуқароларнинг чегарадан ўтиш жараёнини енгиллаштириш тадбирлари белгиланди.

Шу йилнинг 6—7 февраль кунлари ИҲТга аъзо давлатлар Вазирлар Кенгашининг Кветта (Покистон) шаҳрида бўлиб ўтган навбатдаги йиғилишида савдо-иқтисодий соҳалардаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни кучайтиришга қаратилган ҳаракатлар режаси ишлаб чиқилди.

Республика вазирликлари ва идоралари ўша режалар билан обдон танишиб, талай фикр-мулоҳазалар билдирдилар ва уни ИҲТ котибиятига тақдим этдилар.

Ўзбекистон ўзининг ривожланган автомобиль ва темир йўллари билан Туркманистон ва Эрон орқали Туркияга ҳамда Арабистон денгизи ва Форс кўрфазининг портларига чиқиши, у ерлардан акстранзит ҳаракат очилиши билан халқаро савдо йўлларининг чорраҳасида асосий ҳалқа бўлиши мумкин. ИҲТга аъзо давлатлардаги мавжуд автомобиль йўллар тизими бундай юк ташишга ҳозирги кунда ҳам яроқлидир.

Ўрта Осиё темир йўллар бошқармаси ИҲТга аъзо давлатлар ҳудуди доирасида темир йўл орқали юк ташишни таъминлаш учун миллий темир йўллар тизимини тобора кенгайтиришни ва бир-бирига улашни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайди. Бизнинг режаларга асосан амалдаги Ўрта Осиё ва Туркманистон темир йўлларидан фойдаланиб, Красноводск ва Боку портлари, сўнгра Жулфа бекати орқали Форс кўрфази ва Туркияга, ундан Европага чиқиш мумкин. Юкларни мавжуд темир йўллар билан Термизгача олиб бориб, у ердан Афғонистон автомобиль йўллари орқали жўнатиш имкони бор. Ёки Ўрта Осиё темир йўлларидан фойдаланиб, Дружба станциясидан Хитойга чиқиш мумкин. Яна бир йўл — юкларни темир йўллардан Ашгабатгача олиб бориб, сўнг Эрон ҳудуди орқали автомобилда ташиш. Бу режаларни амалга ошириш учун қўшимча сармоя талаб қилинмайди. Мутасадди идоралар вакилларининг сўнгги икки йиллик кузатувларига қараганда, халқаро юк ташишда қуйидаги автомобиль йўлларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ деб топилмоқда:

Тошкент — Ашгабат — Қизил Атрек — Сари — Теҳрон — Табриз — Истанбул; Тошкент — Ашгабат — Гаудон — Божигарон — Машҳад — Зоҳидон — Кермон орқали Бандари Аббос портига чиқилади. Тошкент — Ашгабат — Машҳад — Зоҳидон — Кветта орқали Карочи портига; Тошкент — Андижон — Рибачье орқали Хитойга юк ташиш мумкин.

Мазкур автомобиль йўллари орқали 1992 йилнинг иккинчи ярми ва 1993 йилнинг ўтган беш ойи мобайнида Туркияга 860 тонна маҳсулот жўнатилди. У ердан 336 тонна маҳсулот олинди. Эронга эса 300 тонна ҳар хил юк ташилди.

1993 йилнинг 7—8 июнь кунлари Теҳрон шаҳрида ИҲТга аъзо давлатлар вакиллари иштирокида бўлиб ўтган экспертлар гуруҳлари учрашувида Эрон томони «Экоэйр» қўшма авиакомпанияси тузиш ҳақида батафсил ҳужжатлар тақдим этди.

Дунёга чиқаётган Ўзбекистон учун бу ҳам мақбул йўл. Шу боис вакилларимиз қўшма авиакомпания тузишни қўллаб-қувватладилар ва ўз фикр-мулоҳазаларини билдириш ниятида иш олиб бормоқдалар. Қолаверса, ИҲТга аъзо давлатлар билан мунтазам ҳаво алоқалари мавжуд. Алмати, Бишкек, Ашгабат, Карочи, Истанбулга тайёралар қатнови йўлга қўйилган. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси ва Эрон авиакомпанияси ҳар икки давлат ўртасида ҳаво йўллари очиш тўғрисидаги меморандумга имзо чекишган. Айни чоғда мазкур ҳаво йўлини очиш бўйича тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Тожикистон, Озарбайжон, Афғонистонда ички вазият изга тушиши, барқарорлашиши билан ҳаво йўллари яна тикланади. Бу бизнингча, иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлган мамлакатларнинг барчаси учун фойдалидир. ИҲТга аъзо ва қўшни давлатлар ўртасида почта алоқаларини ташкил этиш ҳам хайрли тадбирлардан бири. Шу мақсадда ИҲТга аъзо давлатлардан Россия ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларига почта жўнатмаларини қайта ишлаб чиқадиган транзит маркази (бунинг учун Ўзбекистон қулайроқ) ташкил этилса, чакки бўлмасди.

Амалга оширилган ишлар ва кўзланган режалар кўлами катта. Ўзбекистоннинг равнақи, дунё ҳамжамиятига тез орада қўшилиши ва унда ўз мавқеини эгаллашида иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг тутган ўрни, албатта салмоқли бўлади.

Асқар ҲАЙДАР.
(ЎзА).

ШУ ОСМОН СЕНИКИ ВА ШУ ОЗОД ЮРТ ШУ ТУПРОҚ СЕНИКИ, КЎЗЛАРИНГГА СУРТ!

Абдусаттор Шариповни жумҳуриятимиз деҳқонлари, пахтакорлари яхши билишади. У ўзининг сермазмун умрини пахтачиликни ривожлантиришга бағишлаган. У униб ёш пахтакор деҳқонларнинг талабчан устози ҳамдир.

СУРАТДА: Наманган вилояти, Косонсой туманидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи, Меҳнат Қаҳрамони Абдусаттор Шарипов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ, олган сурат.

• *Қарорнинг ижроси*

ФУТБОЛ МУАММОЛАРИ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Республикамиз жамоатчилиги атоқли давлат арбоби, гайтирилган мажлиси спортнинг шу турини ривожлантириш муаммолари ва истиқболларига бағишланди.

Ўзбекистон Республикаси Футбол федерацияси ижроқўмининг аъзолари, футбол командаларининг мураббийлари, ҳакамлар, клубларнинг раҳбарлари, етакчи мутахассислар, тиббий ходимлар катта кенгашга йиғилишди.

Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири, Футбол федерациясининг президенти А. Муталов бошқарди.

Федерация бош котиби С. Эшмуҳамедов йилнинг биринчи ярмидаги фаолият якунлари ҳақида ҳисобот берди.

Маърузачи ва музокарада сўзга чиққан кишилар Ўзбекистон ҳукуматининг футболни ривожлантириш тўғрисидаги қарори энг яхши анъаналарни тиклашга ва шу ажойиб ўйинни республикада оммалаштиришга янги кучли туртки бўлганини таъкидладилар. Шу билан бирга ҳужжат миллат сиҳат-саломатлигини яхшилашга оид муҳим давлат дастурини рўёбга чиқариш билан чамбарчас боғлиқдир.

Бу муаммоларни оммавий футболни юксак даражада ташкил этиш йўли билан ҳал қилмоқ керак. Оммавий футбол эса олий даражадаги командаларга янги ёш кучлар тайёрлаб берадиган манбадир. Республикада «Чарм тўп» ҳаваскорлари уч юз минг кишига

(Давоми 3-бетда).

ОЛИМА ХОТИРАСИГА БАҒИШЛАНДИ

Республикамиз жамоатчилиги атоқли давлат арбоби, бутун илмий фаолиятини ҳуқуқшунослик фани ривожига бағишлаган Ҳ. Сулаймонованинг 80 йиллигини кенг нишонлади. Ўзбек хотин-қизлари орасидан етишиб чиққан биринчи ҳуқуқшунос академик олимани хотирлаб барча вилоятларда анжуманлар ўтказилди.

3 июль куни Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театрида Ҳ. Сулаймонова таваллудининг 80 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, юбилей комиссияси раиси М. Қорабоев очди.

Республика адлия вазири А. Мардиев Ҳ. Сулаймонованинг ҳаёти ва илмий фаолияти тўғрисида маъруза қилди.

Маърузачи ва сўзга чиққанлар умрини адолатни қарор топтиришга бағишлаган Ҳ. Сулаймонованинг Ватан олдидаги хизматларини юксак баҳоладилар. Опа ҳақида хотиралар китоби нашр қилингани, Тошкент давлат ҳуқуқшунослик институтида унинг номидаги махсус стипендия таъсис этилгани мамнуният билан таъкидланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси А. Азизхўжаев қатнашди.

Тантанали йиғилиш санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг концерти билан якунланди.

* * *

Тошкент давлат ҳуқуқшунослик институтида шу куни Ҳ. Сулаймонова музейи очилди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ИШБИЛАРМОН ЧИҚИТ ЧИҚАРМАЙДИ

ЖИЗЗАХ сут маҳсулотлари корхонаси ишлаб чиқараётган маҳсулотлар тури йил сайин кўпаймоқда.

ДАВР талаби билан корхонада яна бир янгилик юз берди. Янги технология шарофати билан шу пайтгача шиша идишларга қуйилаётган маҳсулотлар энди бир марта ишлатиладиган 200, 250, 450 грамм идишларга солинаётир. Бу идишлар арзонлигидан ташқари харидорларга ҳам қулай.

Ҳозир корхона раҳбарияти исроиллик ишбилармонлар билан ҳамкорликда чиқитлардан казеин, озиқ-овқат елими ва ҳатто атир-упа ишлаб чиқарадиган цехлар қуриш ҳаракатида.

МАҲАЛЛА КИЧИК КОРХОНАЛИ БЎЛДИ

ФАРҒОНА шаҳридаги 13-маҳаллада радио, телевизор, магнитофон тузатадиган «Учқун» фирмаси қаторига кийим-кечак тикадиган «Марҳабо» кичик корхонаси қўшилди.

Маҳалла қўмитаси корхоналардан тушаётган маблағдан қишлоқни ободонлаштириш, қаровчисиз кишиларга моддий ёрдам беришда фойдаланмоқда. Бундан ташқари маҳалла аҳлига қулай бўлсин деб боғча, озиқ-овқат ва сабзавот дўконлари қурилди.

ЎЗЛАРИДАН ОРТГАНИ — ҚЎШНИЛАРГА

ҚУВАСОЙДАГИ «Муён» боғдорчилик хўжалиги маҳсулот сотишнинг манфаатли йўлларини изламоқда.

ХЎЖАЛИК боғларида бу йил олма, ўрик, нок, шафтоли, гилос, узум ҳосили мўл бўлди. Унинг бир қисми жумҳуриятнинг ички бозорларида сотилади. Қолгани Россиянинг Москва, Новосибирск, Тюмень, Братск шаҳарларига, ҳатто Ёқутистон ўлкасига жўнатилади. Эвазига ўзлари учун зарур бўлган картошка, қурилиш ашёлари ва шиша идишлари қопқоқларини олиб келишади. Чунки, хўжаликнинг кичик консерва цехи ҳам бор.

ЁШЛАР ТАШАББУСНИ ҚЎЛГА ОЛИШДИ

МУБОРАК тумани ёшлари аҳолига хизмат кўрсатиш шаҳобчаларини кўпайтириш ташаббусини бошлаб, ўзлари ҳам ишли бўлишди.

ШАҲОБЧАЛАРДА ишлаб топилаётган маблағларнинг бир қисми туман ёшларининг маданий дам олишларини уюштиришга сарфланмоқда.

Косон туманида ҳам ёшлар жамғармаси ташкил этилиб, хўжаликлар даромадларининг 0,2 фоизини ўтказмоқдалар. Бу маблағлар ҳам ёшлар учун янги иш жойларини очиш ва бошқа тадбирларга сарфланади.

УСТАЛАР ИШИ ВА НОМИ АБАДИЙДИР

УСТА ошпаз Лутфиддин Фахриддиновнинг номи бутун Андижон вилоятида маълум ва машҳур эди.

УСТАНИНГ фарзанди Ҳусниддин шаҳарнинг Мойбоқча кўчасида ўз жамғармасидан шинам чойхона қурди. Марҳум ошпазнинг фарзандлари ва шогирдлари хизматидан баҳраманд бўлаётган қариялар ва меҳнат фахрийлари чойхонани нафис ашъорлар муаллифи бўлмиш бобокалонимиз Лутфий номи билан аташни таклиф этишди.

ВОҚЕАЛАР

• Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг икки йиллиги олдидан

ИСТИҚЛОЛНИНГ ҲАЁТБАХШ НИҲОЛЛАРИ

«Мустақиллик мафкураси» тўғрисида мақола ёзиш ниятида ўзбек тилининг изоҳли луғатига кўз ташладим: «Мафкура,— деб ёзилган унда. — муайян бир синфнинг манфаатларига қаратилган фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, диний, бадиий қарашлари системаси: пролетариат мафкураси, буржуа мафкураси».

Шу кунгача биз асосланиб келган, билган ва амал қилган тушунча эди бу. Биз дунёда илғор ва тўғри, одил ва объектив, инсониятни бахт-саодатга олиб чиқувчи ягона пролетариат мафкураси тўғрисидаги тушунчамиз, ақидамиз ва эътиқодимиз ана шу эди. Мафкурани «муайян бир синф манфаатига қаратилган», хусусан, пролетариат диктатураси ва коммунистик ҳаёлий идеални қарор топтириш учун бўлган барча мафкуравий ҳатти-ҳаракатларнинг қандай натижалар берганини гапирмаса ҳам бўлади. Энди коммунистик мафкуранинг «муайян бир синф манфаати» йўлида қандай оқибатларга олиб келгани ва турли халқ, миллат ва мамлакатларни қай аҳволга, қандай сиёсий-иқтисодий ва маданий исканжага солиб қўйгани аён бўлиб қолди.

Бутун халқ ҳаёти, онги ва фаолиятини пролетариат ва буржуа мафкураларининг келишиб бўлмайдиган зиддиятлари тарзида идрок этишнинг аччиқ мевасини қарийб бир аср мобайнида татиб келдик. Гарчи мафкура — фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, диний, бадиий-эстетик қарашлар бирлиги деган тушунчага асосланган бўлсак-да, унда айрим қарашларга бошқалари бўйсундирилди, айримлари камситилди, айримларига умуман эътибор берилмади. Унда пролетариатнинг сиёсий қарашлари биринчи ўринга ўтди ва барча мафкуравий омиллар унга бўйсундирилди, оқибатда мафкура борган сари яхлит ва ягона миллий маънавий қадрият ўрнига синфий тазйиқ ва таҳдид қуролига айланди. Фалсафада ва амалиётда социалистик революция тўғрисидаги таълимот асосий ҳал қилувчи тезис сифатида қабул қилинди, диний маданиятга маънавий таназзул тарзида қаралди. Натижада миллатнинг бир бутун маънавий қадриятлари орасига «синфий кураш» деб аталган миршаб қўйилди ва бир-бирига душман мафкуравий томонлар кураши вужудга келди.

Мафкуравий яккаҳокимлик даврида мустақиллик сўзи ишлатилмас эди. Ким истиқлол, эркинлик, миллийлик, озодлик ва инсон ҳуқуқлари ҳақида гап очса, у миллатчи ва буржуа мафкураси тегирмонига сув қуювчи шахс сифатида қораланар эди. «Ватанпарварлик» деганда кўз олдимизга нурсиз ва рангсиз, аллақандай ҳаёлий ва рамзий ватанни севиш, унинг истиқболи йўлида курашиш ва қурбон бўлиш келар эди. Ватанпарварлик шахснинг коммунистик мафкура йўлидаги қурбонлигини тан олар, лекин унинг миллий, тарихий шахсий белгилари ва сифатлари назарда тутилмас эди. Миллий ғурур ва ифтихор туйғулари ҳам ҳаёлий ватанга нисбатан бўлган мавҳум туйғунинг соясида қолиб кетарди.

Бундай тарихий, миллий ва маънавий ноҳақликка хотима берилди. Бир ярим йилдан ортиқ вақт мобайнида мустақил давлат фуқаролари сифатида ҳаёт кечирмоқдамиз. Бундай бахт, бундай шукроналикнинг қадрини ҳали тўла-тўкис ҳис қилаётганимиз йўқ. Сохта инқилобий сакрашларсиз, фожиали оқибатларсиз ва кучли ижтимоий ларзаларсиз келган мустақиллик худди бошимизга қўнган хумо қушидек туюлди.

Биринчи навбатда сиёсий мустақилликни қўлга киритдик. Дунёга танилган ва танилаётган, жаҳон халқлари томонидан тан олинган ва олинаётган мустақил давлат, мустақил ватан ва мустақил миллатга эга бўлдик. Иқтисодий мустақилликка ҳам эриша бошладик.

Албатта, уни бир кунда, бир ойда ёки бир йилда тўғри йўлга солиб юбориш мумкин эмаслигини, иқтисодий мустақиллик жамият ҳаётининг жуда кўп ва чигал қатламларини қамраб олгани ва ҳар бир қисм, бўғинларда сабот, матонат билан иш кўришни тақозо этади. Бир асрдан ортиқ вақт мобайнида издан чиққан ишлаб чиқариш ва тақсимот, яъни иқтисодий тизим шохобчаларини қайта қуриш, хўжаликни жаҳон бозори талаблари даражасига олиб чиқиш учун янги иқтисодий сиёсат ва дастур ишлаб чиқиш зарур эди. Бир ярим йиллик мустақил Ўзбекистон фаолияти асосан ана шу дастурни ишлаб чиқиш ва унга амал қилиб, иқтисодий мустақиллик пойдеворини қуришга қаратилмоқда.

Аслида биз маънавий мустақилликни қўлга киритмоқдамиз. Бу жараён эса иқтисодий мустақилликдан ҳам мураккаб ва узоқ даврни, кўплаб интеллектуал кучлар фаолиятини талаб этади. Ўз миллий тилимиз, динимиз, анъаналаримиз, мерос ва маънавий қадриятларимизни тиклаш, асраб-авайлаш, мустақил жумҳурият қонунлари мажмуасига эга бўлиш, ўз гимн ва байроқларимизнинг жаҳон бўйлаб тарқалишига эришиш маънавий мустақилликнинг нақадар тўғри ва одилона йўлдан бораётганидан дарак беради. Маънавий мустақилликнинг сиёсий ва иқтисодий негизлари қанчалик тез ва оқилона ҳал қилинаётган бўлса, унинг психологик ва руҳий қирралари ҳам тобора чархланиб, нурланиб ва жилоланиб бормоқда.

Мустақиллик мафкураси бўйича фикр юритишдан аввал халқимиз ва тарихимиз тараққиёт йўналиши бўйича назарий тушов ролини бажарган бир ижтимоий-фалсафий қарашга тўхтаб ўтиш жоиз. У ҳам бўлса қатор мамлакат ва халқларнинг капитализмни чеклаб ўтиб, феодализмдан социализмга сакраш туфайли эришилган муваффақиятлари тўғрисидаги латифанамо назариядир. Бу ғайрилмий ва тарихийликдан маҳрум бўлган назарияга биноан, Ўрта Осиё халқлари, хусусан, ўзбек халқи гўё қолоқлик, саводсизлик ва маданиятсизлик палласидан социализмга сакраб ўтиб, бахт-саодат ва жаҳон цивилизацияси эришган ютуқларни қўлга киритди, ўз иқтисодий ва маданий камолотига эришди, деб айюҳаннос солинди. Бу назарияга биноан қишлоқ ва шаҳарлар ўртасидаги зиддият тобора камайиб бораётгани, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги тафовут йўқолиб кетаётгани хусусида том-том асарлар, юзлаб диссертациялар ёзилди. Амалда ҳаёт ўзгача давом этар, тажрибалар назарияга, назария ҳаётга ҳеч тўғри келмас эди. Бу назария гўё социализмни халқларни озодлик, эркинлик ва бахтли ҳаётга олиб чиққан тарихий тажрибанинг тимсоли сифатида қайд этиларди.

Социалистик риволюцияларнинг давлат, миллат, ватан, мулк, шахс, эркинлик ва мустақиллик сингари ижтимоий ҳодисаларни ягона мафкура, синфий кураш ва пролетариат диктатураси билан боғлаб қўйгани ва пировардида миллат, жамият ва эркинлик тушовланиб қолгани тан олинмасди.

Инсоният тарихи ва замонавий цивилизация шундан далолат берадики, жамият ва инсон такомили ҳам худди табиий жараёнлар сингари узлуксиз ва мантиқан, табиий ва қонуний эволюцияни талаб этар экан. Зўравонлик, куч ишлатиш, хоҳ табиатга, хоҳ инсон, хоҳ жамият ҳодисаларининг объектив тараққиёт йўлига ҳалал бериш ва ниҳоят диалектик ижтимоий жараённи яккаҳокимлик ақидаси, мафкураси ва ниятига бўйсундириш қанчалик оғир-оқибатларга олиб келишини XX аср тарихи яққол кўрсатиб берди. Президентимиз «Комсомольская правда» саволларига берган жавобида миллатимиз ҳаётини ўзгартириш дастури ҳар қандай субъективлик, шошма-шошарлик ва сакрашлардан холи бўлган — табиий ва эволюцион жараёнларга асосланишини таъкидлаб ўтди: «Сохта, инқилобий сакрашларсиз, — деди Ислом Каримов, — мақсад сари қадам-бақадам ҳаракат қилиш керак. Мен тараққиётнинг эволюцион йўли тарафдориман». Худди мана шу эволюцион тараққиёт қонуниятлари тоталитар тузум даврида издан чиққан эди. Халқимизнинг мураккаб зиддиятлар қўйинда таркиб топган ва амал қилиб келаётган ижтимоий-тарихий ва моддий-маънавий тажрибаси фақат бир қолип ичига солиб қўйилган эди. Ана шу қолипдан четга чиқиш мумкин эмас, деган мафкура билан яшадик. Миллий ҳаётимизни янгилаб, камол топтириш эмас, аксинча, уни бузиш ва илдизига болта уриш йўлидан борилди.

Социализмга сакраб ўтишнинг ижтимоий тарихий оқибатлари шундан иборатки, давлат тизими қурилишида миллий, демократик, бамаслаҳат иш кўриш тажрибаси инсонийлик ва инсоний меъёрлардан ҳоли бўлган тоталитар давлат машинаси билан алмаштирилди; ишлаб чиқариш соҳасида тарихан шаклланиб, миллий қадриятлар даражасида камол топган ишлаб чиқариш усули ва мактаблари шахссизлантирилди, миллий иқтидорларнинг такомилига зарба берилди; мамлакат ва миллат эркинлиги, мустақиллиги топталди ва қарамлик, маҳдудлик, манқуртлик идеали асосида иш кўрилди; диний, маънавий, ахлоқий-эстетик қадриятлар камситилди, миллий ғурур ва ватанпарварлик туйғулари ривожига тўсқинлик қилинди. Ҳамма нарсада зўрма-зўракилик, сохта идеаллар кетидан қувиш, мафкуравий яккаҳокимлик, табиий ва тарихий жараёнларни миллий ғурур ва эҳтиёжлардан ҳоли бўлган маънавий ўзанларга буриб юбориш феодализмдан социализмга капитализмни четлаб ўтиб сакрашнинг, социалистик тажрибанинг натижаси бўлди.

Мустақиллик фалсафаси, мафкураси ва амалий тажрибаси энди жуда кўп тарихан кечиккан ва кечиктирилган, эътибор берилмаган ва камситилган, тазйиқ этилган ва қатағон бўлган ғоялар, ниятлар, орзулар ва идеалларни рўйи рост амалга оширишга ва миллат маънавиятини қайтадан тиклаб, тўхтаб қолган тарих ғилдиракларини қайтадан юргазиб юборишга, манзилга етмаган ва етолмаган шахс ва қадриятларни қайта оёққа турғазишга имконият туғилди.

Ўзбекистон мустақиллигининг қанчалик оламшумул воқеа эканлиги йиллар ўтган сайин янада ойдинлашиб боради. Мустақиллик руҳимизга тобора сингиб бормоқда. Унинг ҳаётбахш ниҳоллари яқин йиллар ичида шундай мева берадики, ана шунда биз бугунги мустақилликнинг чинакам қадрини, улуғворлигини ва аҳамиятини янада чуқурроқ ҳис қиламиз. Бу мустақиллик бахти, саодати ва эркини ушлаб қолмоқ учун, унга садоқат билан хизмат қилмоқ учун, келажак авлодларга энг ноёб ва мўътабар хазина сифатида қолдирмоқ учун миллий мустақиллик мафкурасини, бир синф, ёки бир гуруҳнинг бошқа синф ёки гуруҳ устидан ҳукмронлигини ифодалайдиган эмас, балки барча учун баравар ва халқпарвар мустақиллик, эркинлик мафкурасини яратмоқ ва унга асосланган ҳолда ҳаётни қурмоқ лозим.

«Маънавий ислоҳотлар, — деганди Ислом Каримов, — қуллик ва мутелик исканжасидан озод бўлиш, қадни баланд қўйиш, ота-боболаримизнинг удумларини тиклаб, уларга муносиб ворис бўлиш — бундан оғирроқ ва бундан шарафлироқ вазифа йўқ бу дунёда».

Бизнинг миллий-маънавий пойдеворимиз мустаҳкам, анъаналаримиз бой ва ҳаётбахш, халқимиз меҳнат ва ижодга чанқоқ. Ана шундай халқ ва ватанга мустақиллик, эркинлик, озодлик ва бахт муносибдир. Унга эришиш учун, асрлар мобайнида орзу бўлиб келган мустақилликни мустаҳкамлаш учун етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган миллатимизга хизмат қиладиган мустақиллик мафкураси, яшаш ва яратиш дастури зарурлиги қайта-қайта таъкидланяпти.

Мустақил Ўзбекистоннинг миллий тараққиёт мафкураси негизлари Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида, И. Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон—келажаги буюк давлат», «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» рисолаларида ва Олий Кенгаш мажлисларидаги нутқларида ўз ифодасини топмоқда. Бу ҳужжатларда билдирилган умумназарий фикр-мулоҳазалар энди ҳаётга татбиқ этилиши, тўлдирилиши ва амалий-маънавий қўлланмага айланмоғи зарур.

Республикамиз Конституциясида таъкидланганидек, инсон ҳуқуқлари ва давлат суверенитети ғоялари, ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулият, ўзбек давлатчилиги ривожининг тарихий тажрибаларига таяниш, демократия ва ижтимоий адолатга садоқат, халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган қоидалари устунлигини тан олиш, фуқароларнинг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлаш инсонпарвар демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш, фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлигини таъминлаш Ўзбекистоннинг мустақиллик мафкурасини белгилайди. Конституцияда қайд этилган юқоридаги вазифа ва масъулиятлар кетма-кет, поғонама-поғона ҳамда мунтазам равишда ижтимоий-маънавий фаолиятни тақозо этади.

Мустақиллик фалсафаси ва мафкурасининг қарор топиши йўлида учрайдиган энг хавфли иккита иллатдан узоқдалигимиз кўнгилга таскин беради. Улардан бири — миллатчилик; иккинчиси — диний фанатизм ёхуд ислом фундаментализмидир. Агар мустақилликнинг биринчи қадамларидаёқ ана шу икки хавфли иллатнинг олди олинмаганда кўп мустақил давлатлар ва халқлар ҳаётида содир бўлаётган фожиалар бизнинг бошимизда ҳам кечиши мумкин эди. Миллатчилик ва диний фанатизм мустақилликка хавф солувчи, унинг тараққиётига ҳалал берувчи ва миллатимизнинг умумбашарий қадриятларни ўзлаштириш ва ривожлантириш йўлидаги фаолиятига тўсқинлик қилувчи касофат ролини ўйнаши мумкин эди. Бунинг олди олинди. Ўзбекистон республикаси мустақиллик мафкурасининг ҳозирги кунда эришган энг катта неъматларидан бири ана шунда кўринмоқда.

Мустақилликнинг энг буюк неъматларидан яна бири шу бўлдики, халқимизнинг ҳар бир фарзанди ўзини она юртининг ажралмас бўлаги эканлигини ҳис этиб, чинакам фахрланмоқда. Бу фахрнинг чин инсонийлик касб этишида катта ҳикмат бор. Бу ғурур қуруқ ваъзхонлик ёинки миллатчиликка элтадиган мақтанчоқликдан ҳоли бўлганлиги билан ибратлидир.

Эскича тартиб, кўникмаларни, собиқ иттифоқни кўнгли тусаб юрган кимсалар ҳали бор. Ана шундай синовли ва ташвишли дамларда юртбоши томонидан Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли дастурини ўртага ташлаши, кетма-кет изчиллик билан мустақиллик сиёсати ва мафкурасини бунёд этишга киришиш одамлар онгида ва тасаввурида келажак учун ишонч туйғусини кучайтирди. Энг муҳими халқимиз орқага қайтиш мумкин эмаслиги ва олға интилиш мустақиллик мезонию истиқболи эканини ҳис этяпти. Ишонч эса кучга-куч, ақлга қанот, тафаккурга мадад беради. Ўз истиқболини фақат мустақиллик билан боғлаган халққина эркин меҳнат, тинчлик, биродарликнинг қадрига етади, ўз ватанпарварлик ҳамда инсонпарварлик бурчини адо этишга астойдил киришади.

Бинобарин, Президентимиз айтганидек, ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришларнинг илдизи халқимизнинг маънавий уйғонишидадир.

Хулоса қилиб айтганда, мустақил Ўзбекистоннинг мафкураси қуйидаги таркибий қисмларни ўз ичига олади: ватанпарварлик билан боғлиқ миллий ғурур ва ифтихор туйғуларини ривожлантириш; маданий мерос ва халқ анъаналарини асраб-авайлаш, ижодий фаолияти эркинлик ва мустақилликнинг инсонпарварлик ва халқлар дўстлиги билан ҳамоҳанг камол топтириш; имон-эътиқодли, ахлоқан пок, жисмонан бақувват, ақлий-маънавий баркамол, меҳнатсевар ёшларни тарбиялаш, умуминсоний қадриятларга содиқлик; Ўзбекистоннинг буюк келажагига қатъий ишонч билан яшаб, ҳалол меҳнат қилиш. Мана шу принципларга асосланган тарздагина, Ўзбекистонимизнинг иқтисодий-маънавий кошонаси пойдевори янада мустаҳкам, умри боқий бўлади.

Тилаб МАХМУДОВ,
фалсафа фанлар доктори, профессор.

САМАРҚАНД УЛУҒБЕК ТУЙИГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

АЛЛОМА Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллигига бағишлаб Самарқанд вилоятида ўтказилган тантаналарни ташкил этувчи қўмитанинг янги таркиби тасдиқланди.

Шунингдек, вилоят ҳокимиятининг меъморчилик ва шаҳарсозлик бош бошқармаси билан Самарқанд шаҳар ҳокимияти ҳамкорликда Мирзо Улуғбек номли музей қурилиши, Акмал Икромов номли Ўзбекистон халқлари санъати ва маданияти тарихи музейида кўргазма ташкил этиш ҳамда шаҳарнинг ҳудудини аллома таваллудига мослаб таъмирлаш-тиклаш ишларини олиб боришга келишиб олдилар.

УзФА археология илмий-тадқиқот билимгоҳи, Алишер Навоий номидаги Самарқанд давлат дорилфунуни, Мирзо Улуғбек номли меъморчилик-қурилиш билимгоҳлари Улуғбекнинг Самарқанддаги илмий-ижодий фаолиятига доир тадқиқотларни қизғин давом эттиришмоқда. Улар изланишлар натижасини оммавий нашрлар орқали халққа маълум қилиб боришади.

Ташкилий қўмита раиси, вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов барча саноат корхоналарини ўтказилажак байрамга муносиб ҳисса қўшишга даъват этди. «Зарафшон» шарбатлар ва ичимликлар ишлаб чиқариш корхонаси Мирзо Улуғбек расадхонасини таъмирлашга 10 миллион, Регистон мадрасалар мажмуини тиклаш ишларига 1 миллион сўм миқдорида маблағ ажратди.

«Сино» совутгичлар, чинни буюмлар корхоналари, «Усто» бадиий ишлаб чиқариш бирлашмаси, «8 март» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам сармоя ажратдилар.

Амир Темур мақбараси, Улуғбек, Шердор ва Тиллақори мадрасалари, Абдулатиф дафн этилган мозорларда таъмирлаш ишлари қизғин бошлаб юборилди.

Мирзо Улуғбек номли меъморчилик-қурилиш олий билимгоҳида боғ барпо этилди.

Т. ЕРҚУЛОВ.

Самарқанддаги «Гулбаҳор» маиший хизмат уйи тикувчиси Роҳила Фаттоева ҳали ёш бўлишига қарамасдан ўз мижозларини мамнун этаётир. У аёлларнинг кийимларини чиройли ва бежирим қилиб тикади. Ўзининг ойлик иш режаларини ҳар доим ошириб бажаради.

СУРАТДА: моҳир тикувчи Роҳила Фаттоева.

* * *

Самарқанд вилоят матлубот жамияти уюшмасига қарашли консерва заводи марказий лабораториясининг ходими Ирина Украинцева заводда ишлаб чиқариладиган мева-сабзавот маҳсулотлари сифатининг яхшилаш ишида жонкуярлик қилмоқда.

СУРАТДА: И. Украинцева.

Ғ. АЛИЕВ олган суратлар.

• Президент фармонлари қандай бажариляпти?

Тошмурод ака директорнинг қабулига нега қадам босмайдиган бўлди?

Қуйичирчиқ районининг «Гул» қишлоғидаги одми, тўпори Тошмурод Абдужалилов бошлиғининг ҳузурига бир неча бор бош уриб кирди. Фойдаси бўлмади. Бошлиқнинг безори чиққан, шекилли, сўнгги бор қабулига кирганда: — Тошмурод ака, ўзи сиз қанақа одамсиз? Бир айтдим, икки айтдим. Тушунмадингиз. Ўзингиз, ахир мундоқ ўйлаб кўринг. Олдинга кирган Тошмат ҳам Эшмат ҳам фермер бўлиб кетаверса, сўнг мен кимга директорлик қиламан», — дея очиғини айтиб қўя қолди.

Шу-шу бўлди-ю Тошмурод ака директорнинг олдига бошқа қайтиб қадам босмайдиган бўлди. Орқага қайтишни ўзига ор билиб энди у юқори идоралардан нажот сўрашни канда қилмади. Аксига олиб район, вилоятдан келган вакиллар ҳам:

— «Тошмурод ака, директорингиз билан келишинг-да» — дейишдан нари ўтишаолмади. Хуллас, «ана-мана», деб орадан бир ярим йил ўтиб кетди. Шу ўтган вақт давомида Тошмурод ака учун ажратилган 6 гектарлик (унинг ярмига бир марта шоли экканини ҳисобламаганда) ер ўт босиб, каровсиз қолиб кетди. Хўш, нима учун Тошмурод ака ўзи учун ажратилган шунча ерни бундай аҳволга солиб қўйди. Қудрати етмадими, ёки...

Яхшиси буни ўздан эшитганимиз маъқул.

— Жамоада 30 йилдан ортиқроқ меҳнат қилган бўлсам-да, бирим икки бўлмади. Косамдан аввал сочим оқарди. Президентимизнинг деҳқон (фермер) хўжаликларини ташкил қилиш тўғрисидаги фармонини эшитдиму бизларга ҳам «ол қўлим» дейдиган замонлар келаркан-ку — дея кўнглим тоғдай ўсди. Шу кундан бошлаб оилавий фермер хўжалик тузиш учун режа ва дастурлар туздим. Экин-тикин қилсам, мол боқсам, боғ яратсам шу баҳона халқимга янаям фойдам тегармиди, бирим-икки бўлармиди, деган орзум бор эди. Жамоамиз раҳбари «Тажриба» намунали балиқчилик саноатига қарашли «Балиқчи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг директори Миржалол Мирзаахметовга фикримни айтдим.

Қўлимдаги «Ниҳол» оилавий фермер хўжалигини ташкил қилиш ва унга 6 гектар ер ажратиш тўғрисидаги ҳужжатларимга қўл қўяркан, «Режангиз чакки эмас. Тайёргарлигингизни кўраверинг. Биз ҳам қўлимиздан келган ёрдамимизни аямаймиз» деди. Лекин ажратилган ернинг 2 гектаридан кўпроғи, неча йиллардан буён яроқсиз бўлиб ётган ташландиқ майдон эди. Хурсандлигимдан эътироз ҳам билдирмай, уни ўзлаштиришга киришдим. Тез орада ўзиям ермисан, ер бўлди. Сўнг шоли сепиб, атрофига рўзғоримиз учун майда-чуйда ҳам экиб қўйдим.

Шу орада директоримизнинг қазо қилиб қолиши ишимизни тамомила чаппасига олиб келди. Чунки ҳали оилавий фермер хўжалигининг ҳисоб рақамини очиш ва давлат томонидан бериладиган 50 минг қарзни олишга улгурмагандик. Ёз ҳам ўтиб, йиғим- терим пайти яқинлашаётганига қарамасдан янги директоримиз Б. Хўжақулов (фермер хўжалиги билан шартнома тузган бирлашма қошидаги «Илҳом» кичик корхонасининг собиқ директори) ана шу чала қолган ишларни орқага судрай бошлади. Меҳнат қилиш ўрнига ёрдам сўраб турли идораларга қатнаб куним ўтарди. Шундан сўнг ссуда ҳам берилмади. Ўйлаб-ўйлаб охири хўжаликдан тушган даромадга 8 та қорамол, 100 қўй ва шунча товуқ олиб қўйдим.

Қишга келиб директор бундан хабар топди ва тўнини тамомила тескари кийиб олди. Юқоридаги «айб»ларга биноан хўжалигимизни тарқатиб юбориш, ерни эса бирлашма қошидаги «Илҳом» кичик корхонасига фойдаланишга топшириш ҳамда хўжаликни тафтиш қилиш учун комиссия гуруҳини тузиш тўғрисидаги буйруқ чиқарибди...

Бу қайси қонунга тўғри келади, дерсиз?

Хўш, ким айбдор? Сезган бўлсангиз, бирлашма раҳбарлари ҳали оёққа туриб улгурмаган хўжаликка мадад қўлини чўзиш ўрнига маҳсулот талаб қилган. Янада аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, икки томон ўртасидаги шартномада кўрсатилган шартлар: фермер хўжалигига қарз бериш, унинг ҳисоб-рақамини очиш, маҳсулот ва мол-ҳол асраш учун бино ажратиш каби бир қанча шартлар ўтган бир йил давомида раҳбарлар томонидан бажарилмаган ёки атайлаб орқага судраб келинган. Содда қилиб айтганда, далага уруғ сепмай ҳосил талаб қилишдек гап бу. Натижада «Ниҳол» оилавий фермер хўжалиги ҳам юқорида айтиб ўтилган шартлар бирлашма раҳбарлари томонидан бажарилмагач, ўтган йилги тушган даромаддан хўжалик учун ўзларига мол-ҳол сотиб олиб, шартномани бузишга мажбур бўлишган.

Энди фермер хўжалигининг «Илҳом» кичик корхонаси тугатилиши муносабати билан тарқатилганлиги тўғрисидаги важга келсак (директорнинг фермер хўжалигини тарқатиб юбориш тўғрисидаги қарорида хўжалик ёпилиши худди ана шу нарса бош сабаб қилиб кўрсатилган эди), ҳеч муболағасиз корхона раҳбарлари Тошмурод аканинг ўз ҳақ-ҳуқуқини билмаганлигидан устамонлик билан фойдаланишган дейиш мумкин. Ушбу фикримизни янада ойдинлаштириш учун республикамизнинг «Деҳқон (фермер) хўжаликларини ташкил қилиш тўғрисида»ги қонунининг 25-моддасидаги қуйидаги парчани келтириб ўтишни жоиз деб билдик. «Деҳқон фермер хўжалиги фаолиятини тўхтатиш тўғрисидаги қарор туман ҳокими томонидан қабул қилинади. Деҳқон хўжалигининг фаолиятини тўхтатиш билан боғлиқ низолар суд томонидан ҳал этилади. Деҳқон хўжалигидан давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун ер майдонларини олиб қўйиш — хўжалик ихтиёрига, унга шу ерга тенг ер участкаси ажратилиб, унинг ер майдони кимга берилаётган бўлса, ташкилот томонидан янги жойда олиб қўйилаётганларининг ўрнига уй-жой, ишлаб чиқиш ва ўзга иморатлар қуриб берилгач ҳамда етказилган зарар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда тўлангач, амалга оширилади».

Афсуски бирлашма раҳбарлари ушбу қонунга амал қилмаган ҳолда, яъни бу ҳақда туман ҳокимининг буйруғини ҳам кутиб ўтирмасдан, судсиз, сўроқсиз ўзбилармонларча фермер хўжалигини тарқатиб юборишган. Шунингдек, бирлашма маъмурияти хўжалик кўрган зарарнинг ўрнини қоплаш ўрнига, Тошмурод Абдужалиловни зудлик билан бирлашмадаги аввалги иш жойига келиб, ишини давом эттиравериши таклиф қилишган. Ишсизлик учун жавоб бермаслиги тўғрисидаги маъмуриятнинг Т. Абдужалилов номига юборган ана шу бир энлик хатини қандай тушуниш мумкин? Тошмурод акага нисбатан меҳрибонликми ёки шикоятлардан чўчишми?

Ишқилиб, нима бўлганда ҳам Тошмурод ака бари-бир адолат қарор топишини истайди. Шунинг учун ҳам у ҳамон идорама-идора маҳкамама-маҳкама қатнаб, сарсон-саргардон бўлиб юрибди. Албатта, биз ҳам ҳақиқат тарафдори.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Жаҳон 24 соат ичида

Нью-Йоркда якшанба куни тушдан кейин Гаити қуролли кучларининг бош қўмондони генерал Садрас билан ағдариб ташланган Президент Жан-Бертран Аристид ўртасидаги музокараларнинг иккинчи даври бўлди.

Бу музокаралар БМТ бош котибининг Гаитидаги махсус вакили Данте Капуто воситачилигида ўтмоқда.

* * *

Сальвадордаги Фарабундо Марти номидаги миллий озодлик жабҳасининг собиқ қўзғолончилари мамлакат ҳукуматини ўтган йил январида имзоланган сулҳ битимининг муҳим қоидаларини бажаришни пайсалга солишда айбладилар.

Мексикадаги Нотимекс ахборот маҳкамасининг якшанба куни хабар қилишича, жабҳа вакили Орландо Фуэнтес шартноманинг 30 та моддаси маъмурлар томонидан бажарилмаслиги натижасида мамлакатни тинчлантириш жараёнида вужудга келган муаммолар учун масъулиятни ҳукумат зиммасига юклади.

* * *

Буюк Британиядаги ҳукмрон консерваторлар партияси қароргоҳида нафаси ростлаб, келгуси тадбирларни ўйлаш пайти келди.

Чет эллардаги сотқин бизнесменлардан олинган катта маблағни консерваторлар яширган эди, деб даъво қилаётган лейбористларнинг ўзлари шу қопқонга илинишди.

* * *

Хитой ЖАРдаги турли партияларнинг музокараларида силжишга эришилганини табриклайди ва тез орада бу мамлакат ирқчиликдан халос бўлган яхлит, демократик мамлакатга айланади, деб умид қилади.

ХХР Бош вазири Ли Пэннинг Африка бирлиги ташкилотида қатнашувчи мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг 29-сессияси қатнашчиларига йўллаган мактубида шундай дейилган.

Хитой ҳукуматининг бошлиғи Жанубий Африка маъмуриятига мурожаат этиб, зўравонликни, терроризмни тўхтатиш ва музокара жараёнини жадаллаштириш йўлида шаҳдам қадамлар қўйишга чақирди.

* * *

Малавидаги ялпи сайлов арафасида камида еттита янги сиёсий партия тузилади.

14 июнь куни бўлиб ўтган умуммиллий референдумда малавиликларнинг кўпчилиги Африка жанубидаги шу мамлакатда кўп партиялилик жорий этилишини ёқлаб чиқди.

Мамлакатдаги мухолифат ташкилотлари ўзларини сиёсий партияларга айлантиришга киришдилар.

* * *

Кашмирдаги вазият яна кескинлашди.

Ўтган кеча-кундуз мобайнида террорчиларнинг хуружлари натижасида 13 киши ҳалок бўлди ва экстремистлар 8 кишини ўғирлаб кетди.

* * *

Афғонистон пойтахти — Қобулга яна ракеталар отилди.

Ўзаро курашаётган мужоҳидларнинг шу қилмиши натижасида 12 киши ҳалок бўлди.

* * *

Аргентина Президенти Карлос Менем якшанба куни АҚШга жўнаб кетди.

Уч кунлик ташриф чоғида давлат бошлиғи Президент Б. Клинтон билан музокара ўтказади, конгрессда ва миллий матбуот клубида нутқ сўзлайди.

* * *

Кубанинг миллий банки биринчи марта айрим тоифага мансуб кубалик фуқароларга қатъий валютада ҳисоб варақаси очишга ижозат берди.

Шу пайтга қадар ҳатто чет элларда ёки мамлакат ичидаги хорижий фирмаларда расмий равишда ишлаб турган кубаликлар ҳам ўз меҳнати эвазига олган валютани куба песосига алмаштиришга мажбурий эди.

* * *

Болгария парламентининг демократик кучлар иттифоқидан сайланган депутати Эдвин Сугарев якшанба куни очликни тўхтатди.

У уч ҳафта бурун мамлакат Президенти Желю Желевнинг истеъфога чиқиши талаби билан очлик эълон қилган эди. Парламент аъзоси ўзининг шу тадбирини бошлаганида демократик кучлар иттифоқининг асосчиларидан бири ва унинг дастлабки раҳбари бўлган Желев иттифоқ ғояларига ва манфаатларига хиёнат қилди, деган эди.

• *Соғлом авлод учун*

КАПИТАЛИЗМГА ХОС «КАСАЛЛИК»

Тошкент педиатрия тиббиёт институти кафедра мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор Мардон ҲАҚБЕРДИЕВ билан мулоқот

— Мардон ака, аввало мутахассислигингиз ва кафедрангизнинг асосий йўналиши хусусида сўзлаб берсангиз.

— Мен, аллергия касалликлари бўйича мутахассисман. Бироз нокамтарлик бўлса-да, шу соҳа бўйича Марказий Осиёда биринчи бўлиб ҳам номзодлик, ҳам докторлик диссертацияларини ёқлаганлигимни айтиб ўтмоқчиман, бу соҳага қадам қўйишим жуда қийин кечган. 1954 йил Самарқанд тиббиёт институтини тамомлаб, 2-Москва тиббиёт институти аспирантурасига ўқишга кирдим. Собиқ Иттифоқда аллергия касалликлари бўйича биринчи ва ягона мутахассис-олим А. Адо раҳбарлигида илмий тадқиқотларни бошладим. Орадан уч йил ўтгач, номзодлик ишимни муваффақиятли ёқлаб, Тошкентга келдим ва мазкур йўналиш бўйича илмий тадқиқотларни давом эттиришга қарор қилдим. Худди шу даврда экологик муҳитнинг бузилиши оқибатида Ўзбекистонда аллергия касалликлари кўпайиб бормоқда эди. Аммо Соғлиқни сақлаш вазирлигининг ўша пайтдаги мутасаддилари мен бошлаган ишга қарши чиқишди. Улар «аллергия капитализмга хос касаллик, социалистик жамиятда бунақанги хасталик бўлиши мумкин эмас», деб туриб олишди. Ҳаёт эса касалликлар ижтимоий тузумларга боғлиқ эмаслигини, инсон қайси жамиятда яшамасин, иссиқ жон деганларидек, барибир инсон бўлиб қолажагини кўрсатар эди. Кўп курашлардан сўнг 1963 йил Самарқанд шаҳридаги поликлиникалардан бирида аллергологик хизмат бўлими очилди. Фақат 1972 йилга келиб вазирликнинг расмий буйруғи билан биринчи болалар аллергологик маркази ташкил қилинди. Бу касалликнинг «социалистик жамиятда» борлиги шу йил расман тан олинди, дейиш мумкин.

1970 йил докторлик ишимни ҳимоя қилганимдан сўнг 1972 йил патофизиология кафедрасини ташкил қилдик. Кафедрамиз яқин вақтларгача аллергия касалликлари бўйича республикамиздаги ягона илмий марказ эди.

— Бу касалликни қўзғовчи асосий омиллар нималардан иборат. Ундан самарали муҳофазаланиш йўллари мавжудми?

— Аллергия касалликлари йилдан-йилга кўпайиб кетмоқда. Бунга асосий сабаб: сув, ҳаво, тупроқ, озиқ-овқат маҳсулотлари таркиби бузилиб кетишидир. Экологик фожиалар, табиатга нисбатан қилинган ҳуружлар оғир оқибатларга олиб келмоқда. Чақалоқларнинг она сутига тўймаслиги ҳам, аёллардаги касалликлар ҳам аллергияга сабаб бўлади. Олимлар тадқиқотлари натижасида болаларни эмлаш ҳам аллергия қўзғатишни аниқладилар. Масалан, АҚШда болалар турли юқумли касалликларга қарши юз фоиз эмланади. Шу боис бу мамлакатда мазкур касаллик жуда кўп тарқалган. Ҳиндистонда эса эмлаш жуда камлиги сабаб аллергия касалликлари ҳам айрим ҳоллардагина учрайди. Бироқ юқумли касалликларга чалинган беморлар миқдори АҚШ билан Ҳиндистонда тенг.

Бу касалликнинг олдини олиш чораси кўп. Энг аввало одамларнинг табиатга бўлган муносабатини ўзгартириш керак. Экологик жиҳатдан маъқул бўлган тех-

нологиялар яратиб, уни ишлаб чиқишга тезроқ жорий қилмоқ зарур.

Аллергия касалликларидан сақланишнинг асосий йўлларидан яна бири — чақалоқни она сутидан озиқлантиришни таъминлашдир. Она сутидан тўймаган бола бу касалликка тез чалинадиган бўлади. Болаларни эмлашни ҳам тартибга солиш зарур. Бу учун болалар врачлари малакаси ва масъулиятини ошириш лозим.

Тиббиётнинг барча соҳаси мутахассислари аллергологияни билиши шарт. Чунки ушбу касаллик инсоннинг бутун танасини қамраб олади. Аслида бизнинг соҳамиз одам организмини бирлаштирувчи мутахассислик ҳисобланади. Шу боис барча соҳа мутахассислари институтимизда ташкил этилган аллергологик курсда малакасини ошириши лозим.

— Демак, бу касалликнинг олдини олиш фақат тиббиёт ходимларигагина боғлиқ муаммо эмас экан-да?

— Албатта, бу муаммони фақат тиббиёт йўли билан ҳал қилиш қийин. Чунки унинг илдизлари иқтисодиёт, экологик ва тиббиётга бориб тақаладики, бу масалаларни умумдавлат миқёсидаги дастур асосида ечиш мумкин. Бундай дастурни ишлаб чиқишда кафедрамиз олимлари, пойтахтимиз ва барча вилоятларда ташкил этилган аллерголик марказлар мутахассислари ўз улушларини қўшишга тайёр.

— Сиз юқорида касалликни қўзғатувчи ва унинг кўпайишига сабаб бўлувчи омиллар ҳақида гапирдингиз. Касалликларнинг олдини олиш, даволашдаги камчиликларга мутахассисларнинг малакасизлиги, билим даражасининг пастлиги ҳам сабаб бўлмаётирми?

— Дарҳақиқат, мутахассис савияси муаммоси тиббиёт соҳасида узоқ йиллардан буён асосий муаммолардан бири бўлиб келмоқда. Мазкур масаланинг илдизлари мактабларимизда ўқиш-ўқитиш тизимидан бошлаб олий ўқув даргоҳларига талаба қабул қилишгача бориб тақалади. Авваллари кўпгина тармоқларда бўлгани каби тиббиёт ўқув юртларига ҳам баъзан билимсиз, иқтидорсиз ўқувчилар турли йўллар билан кириб қолишган. Ана шундай тоифа бир амаллаб олган қўлидаги диплом, эгнидаги оқ халат билан врач деган муқаддас номга даъвогарлик қилади. Афсуски, бундай врачнинг ҳар бир хатоси инсон ҳаётига дахл қилишга тенг. Шу боис Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан республикамиз олий ўқув юртларига талабаларни тест-синовлари билан қабул қилиш тизими жорий қилинди. Янги усул талабалар таркибини сифат жиҳатидан яхшилашга олиб келади ва ўз-ўзидан юксак малакали мутахассислар тайёрлаш муаммосини ижобий ҳал қилади.

Ҳозирданоқ баъзилар тест-синов усули яхши самара бермаётир деб, нолий бошлашди. Бу мутлақо нотўғри. Гап тест-синовлари саволларини пишиқ-пухта тузишга боғлиқ. Иккинчидан янги усул талабанинг амалий билимларини қўллаш ва ижодий фикрлаб янгилик яратиш каби фанларнинг асосий талабларини бажаришга етаклайди, деган умиддамиз.

— Институтда чет эллик талабалар ҳам таҳсил олишмоқда, бундан ташқари хорижий юртларда сафарларда бўласиз. Айтинг-чи, бундай пайтда маърузаларингизни қайси тилда ўқийсиз?

— Кўпинча рус ва ўзбек тилида. Хориж ва халқаро илмий анжуманларда эса инглиз тилида. Суҳбатимиз бошида айтганимдек, бу соҳа бўйича биринчи мутахассис сифатида ўша вақтда асосий манбаалар инглиз тилида бўлганлиги учун бу тилни мукаммал ўрганишга тўғри келган. Умуман тил билиш ҳақида гапирадиган бўлсак, олим деган номи бор одам хорижий тилларни пухта эгаллаши лозим. Мустақил ватанимиз жаҳонга юз бураётган бир пайтда биз олимлар дунё миқёсидаги анжуманларда Ўзбекистонимизни муносиб равишда танитишимиз керак.

— Ҳозир Ўзбекистонда аллергенларнинг мустақил бир авлоди шаклланди. Шогирдларингиз ҳақида нималар дея оласиз?

— Айни пайтда бизнинг соҳамизга ҳар томонлама эътибор кучайган. Бир неча йўналишда илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бевосита раҳбарлигимда 6 киши докторлик, 30 нафар ёш олим номзодлик диссертацияларини муваффақиятли ҳимоя қилишди. Республикамизнинг барча вилоятларида бизнинг институтимизда сабоқ олган шогирдларим ҳалол меҳнат қилишмоқда. Мен шогирдларимдан жуда хурсандман. Биз 50-йилларда жуда кўп машаққатлар билан бошлаган иш бугунги кунда ўз давомчиларига эга эканлигидан мамнунман. Халқимиз саломатлиги, ватанимиз тараққиёти учун биз устозу шогирдлар бор куч ва билимимизни аямаймиз.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

Ж. САФОЕВ суҳбатлашди.
«Халқ сўзи» мухбири.

ФУТБОЛ МУАММОЛАРИ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

боради. Футбол федерацияси биринчи марта мусобақаларнинг ягона тизимини ишлаб чиқди. Унда барча ёшдаги спортчиларни жалб этиш кўзда тутилган. «Футбол ғунчаси» клубининг совринлари учун бахслашувчи кичкинтойларнинг турнирларидан тортиб, ногиронларнинг кичик футбол мусобақалари, қишлоқ жамоаларининг беллашувлари, олий маҳорат командаларининг халқаро учрашувларигача шу тизимда қамраб олинган.

Учрашувда олий ва биринчи гуруҳларда Ўзбекистон Республикаси биринчилигининг дастлабки давраси якунлари кўриб чиқилди. Футбол мураббийлари, ҳакамлари, мусобақаларни таҳлил этиш билан шуғулланувчи мутахассислар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш масалалари ҳам муҳокама қилинди.

Мажлис аҳли ёш ўринбосарлар хусусида айниқса жонкуярлик билан гапиришди. Болалар-ёшлар спорт мактабларида, олимпиада захираси ва олий спорт маҳорати мактабларида, клубларнинг ва мастерлар командаларининг махсус гуруҳларида футболчилар тайёрлашнинг яхлит занжири ва тизимини вужудга келтириш йўли билангина Ўзбекистон футболининг яхши келажагини таъминлашга умид қилиш мумкинлиги қайд этилди. Чунки ҳозирги ёш ўйинчилар яқин келажакда халқаро майдонда давлатимизнинг спорт соҳасидаги шарафини ҳимоя қилишлари керак бўлади.

Мажлис якунлари юзасидан қарор қабул қилинди.

(ЎзА мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИНИНГ ИККИ ЙИЛЛИГИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ ЮЗАСИДАН «ЎЗБЕКЕНГИЛСАНОАТ» УЮШМАСИ КОРХОНАЛАРИ ЖАМОАЛАРИНИНГ МУРОЖААТНОМАСИ

Салкам икки йил муқаддам Ўзбекистонимиз мустақил суверен давлат, деб эълон қилинган эди.

Шу қисқа муддат ичида кўпгина иш қилинди. Энг муҳими эса Президент И. Каримов ўтказаётган оқилона, дадил ва пухта ўйланган ички ҳамда ташқи сиёсат туфайли республикамизда иқтисодиётни юксалтириш, ижтимоий соҳани кўзловчи бозор иқтисодиётини режали барпо этиш ва суверен давлатни руҳий-маънавий жиҳатдан ривожлантириш учун ҳамма шароит муҳайё қилинди.

Мустақил Ўзбекистонимизнинг иқтисодиётини янада юксалтиришга муносиб ҳисса қўшиб, юқори сифатли халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, бозорни хилма-хил моллар билан мўл-кўл таъминлашга интилиб, енгил саноат корхоналарининг ишчилари, мутахассислари ва хизматчилари Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг икки йиллиги шарафига август ойининг биринчи ўн кунлигида ҳақ олмай қўшимча бир кун ишлаб беришга қарор қилдилар.

Тежалган хомашё ва материаллардан бир миллиард сўмлик халқ истеъмол моллари, 1,3 миллион квадрат метр турли хил газлама, 8 минг квадрат метр гилам, 300 мингта трикотаж буюмлар, 150 минг жуфт пойабзал, 300 минг жуфт пайпоқ, 250 мингта чинни идиш ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

Юксак меҳнат унумдорлигини ва уюшқоқлигини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқаришда катта тайёргарлик ишлари ўтказилади ва зарур маиший шароит яратилади.

Шу кунги иш эвазига топилган 100 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро «Соғлом авлод учун» жамғармасига ўтказилади.

Мурожаатнома уюшма кенгаши ва бошқарувининг кенгайтирилган мажлисида қабул қилинди.

ЯНГИ ЖАМҒАРМАГА МАБЛАҒ ТУША БОШЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг фармонига биноан ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси таъсис этилгани хабар қилинган эди.

Кўпгина давлат, тижорат ташкилотлари, хорижий фирмалар жамғармасига маблағ ўтказа бошлади. Энг салмоқли бадални муассислар топширди — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси жамғармасидан бир миллиард сўм ажратди. Тошкент шаҳар ҳокимлиги бу ташаббусни давом эттириб, юз минг АҚШ доллари ўтказди. Ҳиммат қилганлар орасида «Ўзбекнефтгаз» концерни, Тошкентдаги «Туркистон» фирмаси бор. Уларнинг ҳар бири қўшган бадал йигирма миллион сўмдан иборат. «Юлдуз» тикувчилик бирлашмаси ҳам хайрли ишдан четда қолмади. Ким Пен Хва номидаги халқ корпорацияси беш миллион сўм. Германиянинг «Интермед» фирмаси беш минг марка пул ажратди. Жамғарманинг муваффақиятли ишлашига кўмаклашишни, олижаноб ва олийҳиммат ишда қатнашишни хоҳловчилар ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро «Соғлом авлод учун» жамғармаси учун қуйидаги ҳисобга пул ўтказишлари мумкин:

Ўзбекистон Республикаси миллий ташқи иқтисодий фаолият банки, давлат банки шаҳар бошқармаси 172682116-ҳисоб-китоб марказидаги 70000028-ҳисоб варақаси. Шу ернинг ўзида 97082720-валюта ҳисоб варақаси ҳам очилган.

Хайрия тадбири давом этади.

(ЎзА мухбири).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРОКУРАТУРАСИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

Республикада жиноятчиликка, айниқса, унинг уюшган шаклларига қарши кураш давом этмоқда. Шу йилнинг иккинчи июль куни Ўзбекистон Республикаси прокуратураси Миллий Хавфсизлик хизмати ва Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда қўзғатилган жиноий иш бўйича оператив-тергов тадбирларини ўтказди. Натижада «Ўздавнефтмаҳсулот» тизимига қарашли айрим мансабдор шахслардан жиноий йўл билан топилган йигирма икки миллион сўмдан кўпроқ пул, ўн олти мингга яқин АҚШ доллари, 4 килограмм олтин, жуда катта миқдордаги товар-моддий бойликлар, ўқотар ва совуқ қуроллар, ўқдорилар, «Чайка», «Мерседес», «Жигули» автомашиналари олинди.

Жиноятчиликда гумон қилинаётган шахслар қонун билан белгиланган тартибда қамоққа олиндилар.

Мазкур иш бўйича тергов давом этмоқда.

«ЭКОСАН»НИНГ ИЛК БЎЛИМИ

Маълумки, «ЭКОСАН» саломатлик ва хайрия жамғармаси ташкил этилганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин шунга қарамасдан жамғарма анча-мунча хайрли ишларни қилиб улгурди. Бундан бир неча ой муқаддам замонавий тиббий асбоб-ускуналар ва малакали мутахассислар билан таъминланган «ЭКОСАН» саломатлик поезди Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида бўлиб, у ерларда яшаётган одамлар саломатлигини кўздан кечиришди, зарур тиббий ёрдам кўрсатишди. Бугунги кунда эса жамғарманинг фаолият доираси тобора кенгайиб, кўплаб хорижий давлатларда ҳам унинг бўлимлари очилмоқда, ўзаро ҳамкорликлар йўлга қўйилмоқда.

Аммо шу вақтга қадар республикамизнинг ўзида мазкур жамғарманинг бирорта ҳам бўлими очилганича йўқ эди. Ниҳоят, бу борада ҳам илк қадам қўйилди. Яқинда 2-Тошкент тиббиёт институтида «ЭКОСАН» саломатлик ва хайрия жамғармасининг бўлими очилишига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда жамғарма президенти, профессор Юсуф Шодиметов сўзга чиқиб, йиғилганларга ўзларининг айни дамларда олиб бораётган ишлари, келгуси режалари ҳақида батафсил гапириб берди.

— Жамғармамизнинг Ўзбекистондаги илк бўлимини сизларнинг институтингизда очаётганлигимиз ҳам бежиз эмас, — деди у, — Негаки, кейинги пайтларда бу ерда ўзбек тиббиётини янада ривожлантириш борасида мақтаса арзигулик ишлар қилинмоқда. Илм даргоҳингизда чуқур билим ва тажрибага эга бўлган кўплаб мутахассислар фаолият кўрсатишади. Шунингдек, институт хориждан келтирилган энг замонавий тиббиёт асбоб-ускуналарига ҳам эга. Шундай экан, институт билан ҳамкорлик қилиш биз учун ҳам фойдадан холи бўлмайди, албатта...

«ЭКОСАН» жамғармаси илмий кенгаши аъзоси, 2-Тошкент тиббиёт институти ректори, профессор Ҳомид Каримов бир овоздан янги бўлимнинг раиси этиб тайинланди. Мажлисда жамғарма директори Маннон Раҳимов ҳам сўзга чиқди.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: янги бўлимнинг очилишига бағишланган йиғилишда.

А. КОНДРАШКИН олган суратлар.

• *Бу дунёнинг ишлари*

Э, ҚОЙИЛ ҚОРАҚУЛОВ!

Ҳар қандай раҳбарнинг ҳам фазилатлари кўп бўлади. Аммо уларнинг битта имконияти ҳамма фазилатларидан устунлик қилади: бошлиқ борки, баъзан итоатидагиларни «ишдан оламан» деб қўрқитади. Аслида ҳам ҳар бир раҳбар шундай имтиёзга эга. Мисол учун... Деҳқонобод шаҳар халқ таълими бўлимининг мудири Н. Қорақулов бундан бир неча ой илгари ишдан олиб ташланди. Тўғрироғи, уни вилоятдаги раҳбари бўшатди. Партия ишида чиниққан Қорақулов аввал илтимос, сўнг илтижо қилди — вилоят халқ таълими бўлимининг бошлиғи Э. Ўроқовга бундай гапларнинг бирови ҳам кор қилмади: ҳукм қатъий, шикоятга ўрин йўқ. Лекин ҳамма раҳбарлар сингари Ўроқовнинг раҳбарлигида ҳам бироз хатоликлар, бироз ножўяликлар ва бироз... бир нарсалар бор экан. Шу сабаб ундан каттароқ бошлиқлар бу борада унинг ўзини ҳам ишдан олиб ташлашди. Аммо барибир Қорақуловни ишга қайтариб қўйишмади. Бу ёқда эса вақт дегани зинғиллаб ўтиб кетаверади.

Бошига кулфат тушган одамнинг маслаҳатчилари кўп бўлади.

Шундай маслаҳатчиларнинг рағбати билан Қорақулов ўзининг ноҳақ, ноқонуний ишдан четлаштирилганлиги ҳақида халқ судига мурожаат қилди. Судлар Қорақуловни вазифасига тиклади. Бунинг устига, ишламай юрган ойлари учун маошларини ҳам ундириб берди — жуда кўп пул! Лекин Қорақулов тикланган вазифасида ишлашни истамади — Ўроқов тайинлаган мудирга мудирликни... «совға» қилиб юборди.

Т. РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЧИПТА НАРХИ ДЕМАСА...

— Юмшоқ ўриндиқли вагон билан умумий вагон ўртасида фарқ борми?

— Албатта, — дейишади темир йўл мутасаддиларию вагон назоратчилари, —юмшоқ ўриндиқли вагонда ётиб кетсангиз, умумий вагонда ўтириб кетасиз.

Оддий йўловчилар эса, фарқ фақат чипта баҳосида дейишади. Сабаби...

Яқинда талаба фарзандимни кўриш учун 925-поездда Тошкентга йўл олдим. 11-вагоннинг 4-жойига ўрнашдим. Мен плацкарт вагонга чипта олишимга қарамай ногирон аҳволим билан ўтириб кетишга тўғри келди. Негаки, одам умумий вагондан ҳам тирбанд эди. Эртаси кун кечаги аҳвол яна такрорланди. Нафси бузуқ назоратчилар вагонни резина деб ўйлашади чоғи. Устига-устак уларнинг кўполлигини айтмайсизми?

Вагонларни бойлик orттириш манбаига айлантириб олган назоратчиларни ким назорат қилади?

Солижон ШАРИПОВ,
1-гуруҳ ногирони.

• *Спорт* •

Анатолий КАРПОВ:

«ЙЎҚ, ТУШЛАРИМГА ШОҲМОТ КИРМАЙДИ»

ШОҲМОТ бўйича жаҳон тождори Г. Каспаров ва тож даъвогари Н. Шортнинг Халқаро шоҳмот федерацияси (ФИДЕ) паноҳида жаҳон чемпионлиги учун дона суришдан бош тортганлиги оламшумул воқеа бўлди. Шоҳмот дунёси тарихида ҳали бундай «уруш» бўлмаган эди. Халқаро шоҳмот федерацияси ва тож даъвогарларининг Профессионал шоҳмот ассоциацияси (ПША) ўртасидаги келишмовчилик тобора кенг тус олаяпти. Ҳар икки томон бу «уруш»да ўзларини ҳақ билишяпти.

Жаҳоннинг бошқа машҳур гроссмейстерлари кимга ишониб, келажакда қайси йўлдан боришади? Рақобатга киришган ҳар икки томон асосий оммани ўзига оғдириб олиш учун қандай чоралар кўрмоқчи? Умуман, можаро нимадан бошланди-ю, энди қайси ўзанга қараб кетаяпти? Газетамизнинг спорт саҳифасини кузатиб бораётган бир қанча шоҳмот мухлислари ушбу можаро ҳақида тўлиқроқ маълумот беришимизни сўрашган. Биз ушбу илтимосларни инобатга олиб, «Комсомольская правда» газетасининг А. КАРПОВ иштирокида шоҳмот мухлислари билан ўтказган очиқ мулоқотидан парча келтиришни лозим топдик. Ўйлаймизки, бу мулоқотдан кўп сонли шоҳмот мухлислари ХШФ ва тож даъвогарлари — ПША ўртасидаги келишмовчилик ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлишади.

— Мен Челябинск атрофиданман. Юртдош сифатида сиз учун доим қайғураман. Сизни рейтинг бўйича яна биринчи ўринга кўтарилганингиз билан табриклайман.

— Биласизми, аслида мен иккинчи ўриндаман. Чунки Каспаров ХШФнинг рейтинг варағидан тушириб қолдирилган бўлса-да, ҳозирча унинг эски кўрсаткичи ҳам юқори. (Эслатиб ўтамиз, Каспаров 2815, Карпов 2760 рейтинг кўрсаткичига эга — Р. Ж.)

— Сиз қандай фикрдасиз, бу сиз учун омадми ёки ҳақиқатдан ҳам шундай бўлиши керакмиди?

— Агар Каспаров ва Шорт намойишкорона бош тортмаганда, улар шоҳмот тожи учун ўйнашарди. Улар ҳар томонлама ХШФ тасарруфидан чиқишибдими, демак, қонун бўйича мен Тимман билан жаҳон чемпионлиги учун дона сурамиз. Демакки, бу омад эмас. Биз айнан соф спорт натижаларимиз билан ХШФ тасарруфидаги жаҳоннинг кучли шоҳмотчиларимиз.

— Орловман. Кишинёвдан соғлиғингиз яхшими, ўзи?

— Раҳмат, ҳаммаси жойида. Тимман билан учрашувга тайёрланаяпман.

— Айтингчи, Тимман билан жаҳон чемпионлиги учун дона суришга сизни нима мажбур қиляпти? ХШФга қарши курашда Каспаровни қўллаб-қувватласангиз бўлмасмиди?

— Нима мажбур қиляпти, деганингиз нимаси? Агар мен хоҳламасам, мени ҳеч ким мажбур қилмайди. Бу — бир. Иккинчидан, киши ўз тегишидаги учрашувда ўйнашни хоҳлагач, буни бирор кимса таъқиқлаши мумкин эмас.

— Анатолий Евгеньевич, Сергей Смирновман, Донецкдан. 1975 йил биринчи марта чемпион бўлганингиздан буён мухлисингизман. Каспаровнинг янги ПША ташкилоти билан ҳозирги вазиятни қандай баҳолайсиз?

— Бугун шоҳмот ҳаракати бутунлай тарқалиб кетиш хавфи остида турибди. Бу ҳеч кимни қувонтирмайди. Профессионал шоҳмот гроссмейстерларининг назари бўйича у иккига бўлинса керак. Албатта, Каспаров ўз тизими бўйича мусобақа уюштиришга муваффақ бўлган тақдирда. Мен шундай бўлишига унчалик ишонмайман. Тўғри, маҳорат, тажриба жиҳатидан маълум бир қисқа муддатда Каспаров турнири устунлик қилиши мумкин. Бундай олиб қараганда, Каспаров ва Шортнинг қарори 1948 йилда ташкил қилинган ХШФга умуман шоҳмот оламига катта зарба бўлди. Уларнинг ХШФ тасарруфидан ташқарида дона суришининг хусусий ўйиндан фарқи йўқ.

— Биз сизнинг Днепропетровскдаги мухлисларингизмиз. Эшитишимизча, Каспаров 50 дан зиёд энг яхши шоҳмотчини ПША паноҳида жаҳон чемпионлиги учун мусобақага таклиф қилган. Сизнингча, улар борармикин?

— Биринчи қаршилик янги ташкилот учун омадсиз бўлди. Масалан, Шорт ўзининг энг яқин қадрдони Анандни таклиф қилди. Лекин Ананд ҳозирча иккиланмоқда. Умуман, янги ассоциацияни ташкил қилиш нимага кераклиги кўпчилик учун тушунарсиз, ахир бир неча йил олдин биз уни тузгандик-ку. Халқаро гроссмейстерлар ассоциацияси — яъни профессионал ташкилот ер юзидаги 250 гроссмейстер иштирокида жаҳон кубоги баҳсини ўтказди ҳам.

— Қисқа вақт ичида ХШФ президенти Ф. Кампоманес Сиз ва Тимман иштирокидаги ўйинга шоҳмот оламидаги рекорд натижали мукофот жамғармасини, яъни 2 миллион 850 минг доллар тўплади. Бу Каспаров ва Шорт учрашувидагидан кўп демакдир. Каспаров эътироз билдиришининг сабабидан бири ҳам ХШФ маблағида эди. Сизнингча, бу вазиятда Каспаров қандайдир чорага киришармикин, яъни сизларникига нисбатан ПШАнинг мукофот жамғармасини ошириш йўлида?

— Билмадим. Эҳтимол киришишаётгандир. Лекин ҳозирги вазиятда жуда қийин. Ишлаб чиқариш масаласи ҳозир нафақат бизда, балки бутун дунёда муаммо бўлиб турибди. Шундай экан, пул топиш анча мураккаб... Назаримда, келишмовчилик сабаби нотўғри талқин қилиняпти.

У фақат маблағга боғлиқ эмас. Ҳақиқатда эса келишмовчилик замирида журналистларгача етиб бормаган бутунлай бошқа сабаблар яширин. Бор гапини айтадиган бўлсак, Каспаров ва Шорт халқаро шоҳмот федерацияси ва гроссмейстерлар ассоциацияси хазинасига ўз гонорарларидан улуш ўтказишга қарши чиқишган.

— Маълумки, улар ўзларининг янги ташкилоти (ПША)га ҳам 10 фоиз гонорарларидан ўтказишади. Нима фарқи бор?

— Менимча, бу ўз чўнтагига ўтказиш демак.

— Тимман билан сиз ХШФга қанча фоиз ўтказасизлар?

— 20 фоиз, деб ўйлайман.

— Анатолий Евгеньевич, агар Тимман билан учрашувда ғалаба қозонсангиз, сизни расмий жиҳатдан жаҳон чемпиони деб эълон қилишади...

— Мен ўзимдаги ҳар қандай унвонга хотиржамлик билан ёндошаман. Бу ерда эса мен учун асосийси Тимманни ютиш ва Каспаровнинг кейинги натижалари қандай бўлишига қараш. Модомики, биз ҳозир бир-биримиз билан учрашиш имконига эга эмас эканмиз, уни (чемпионликни) шоҳмот тахтаси устидамас, балки турнирларда эришган натижаларимизга қараб баҳолайдиган ва дона сурадиганга ўхшаймиз... Бир вақтнинг ўзида жуда кўп жаҳон чемпионлари пайдо бўладиган кўринади. Фишер, Карпов, Каспаров...

— Сиз учун шоҳмот нима? Муҳаббатми, спортми ёки шунчаки пул? Кейинги овозаларга қараганда, сизнинг Тимман билан жаҳон чемпионлиги учун учрашувга рози бўлганлигингиз пул учун дея талқин қилинмоқда...

— Шоҳмот ўйнай бошлаганимда мен жаҳон чемпиони бўламан ва шоҳмот орқали пул топиб кун кўраман деб ўйламаганман. Агар шоҳмотни муҳаббат деб билмаганимда мен Каспаровдан биринчи учрашувда ютқазганимдаёқ ундан воз кечган бўлардим.

— Сиз қайси шоҳмот донасини яхши кўрасиз? Менинг билишимча, масалан Петросян отларни яхши кўрган..

— Рух бўлса керак.

— Нима учун?

— У билан ўйнаш қулайроқ.

— Айтганча, Фишернинг мухлислар билан олиб бораётган доимий курашини қандай тушунасиз? Сизга улар халақит бермайдими?

— 1985 йил Москвада Каспаров билан бўлган иккинчи учрашувимиздаги 24 партия кўпроқ ёдимга тушиб туради. Бу жуда даҳшатли эди. Чайковский залидаги ҳал қилувчи партия ўйналаётганда Каспаровнинг жанубий мухлислари мунтазам йўталиб туришган. Ҳамма гап шундаки, агар залда шовқин кўтарилса, уни босиш мумкин, аммо йўтал...

Озмунча одам шамоллаганмиди ўшанда...

— Ўн бир ёшдаман, сизнинг издошингиз. Айтинг-чи, шоҳмот тушларингизга тез-тез кирадими?

— Йўқ, бахтга қарши шоҳмот деярли ҳеч қачон тушимга кирмайди. Агар тушимга эниб бошласа, унда мен шоҳмот ўйнашни ташлайман ва танаффус қиламан.

Расул ЖУМАЕВ,
тайёрлади.

ТУЗАТИШ

Шу йил газетамизнинг 3 июль сонида берилган «Ёлғон хабарлар қандай тайёрланмоқда» мақоласининг 2-устун пастдан 23-сатри «-даги биздан қафа одам-» деб ўқилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони ҳамда Вазирлар Маҳкамаси жамоаси ишлар бошқармаси бошлиғи Зилемхон Ҳайдарович Ҳайдаровга оналари **ФОТИМА** аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девон суратчи-референти **Рафиқ ҒАФУРОВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН КЕЛАЖАГИ БУЮК ДАВЛАТ!

Ўзбекистон Республикаси ва Жанубий Корея ўртасидаги келишувга асосан Асака шаҳрида автомобил ишлаб чиқарувчи завод қурилмоқда. Бу Ўзбекистон Республикаси Президенти гояларининг амалга ошаётганидан далолатдир. Автомобилсозлик саноатнинг кўплаб соҳаларини ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга. Жаҳондаги 200 дан ортиқ давлатнинг фақатгина 25 таси автомобил ишлаб чиқараётганлиги заводнинг Республика учун қанчалик муҳимлини кўрсатиб турибди. Асакадаги автомобил заводи - бу Мустақил Ўзбекистоннинг амалий одимларидан биридир.

"ЎзДЭУавто" қўшма корхонасининг маъмурияти Ўзбекистон шарафини улугловчи, саноатнинг янги соҳасини яратиш ишига ўзида куч ва билимни ҳис қилган барчага янги автозаводни таништиради.

Бугун бизга қуйидаги ихтисосликлар бўйича ёш истеъдодлар, муҳандислар, конструкторлар, технологлар, ишлаб чиқарувчилар, иқтисодчилар, таржимонлар, усталар ва ишчилар керак.

1. ДИРЕКТОРЛАР

Бўлимларининг номи	Ходимлар	Мутахассислик ва стаж
Режа назорати ва нархлар учун назорат	1 (киши)	45 ёшга тўлмаган Режалаштириш тажрибасига, масалан заводнинг стратегик режасини тузиш ва компанияни бошқариш режаси. Бошқарувнинг ишлаб чиқаришни узоқ муддатга ва қисқа муддат учун режалаштиришдан кутилаётган фойда.
Маъмурият	1 (киши)	45 ёшга тўлмаган Шундай лавозимда ва шу турдаги заводларда 15 йиллик стажга эга бўлиш керак.
Ахборот системаси	1 (киши)	45 ёшга тўлмаган - ишлаб чиқаришни назорат қилиш учун компьютер тизимидан фойдаланиш бўйича стажга эга бўлиши керак; - таъминот, молия ва бухгалтерия тизимини назорат қилиш.
Ички харид (таъминот)	1 (киши)	45 ёшга тўлмаган - стандарт қисмларини нафақат Ўзбекистонда, балки МДҲ мамлакатлари ва хорижий давлатлардан ҳам сотиб олиш тажрибасига эга бўлиши шарт.
Ишлаб чиқариш	1 (киши)	45 ёшга тўлмаган Автомобил компанияларига ўхшаш турдаги заводларда ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлиши керак.

3. Бошқарувчилар (менежерлар) 20 киши.
30-40 ёшдагилар.
Маълумоти: олий (машинасозлик мутахассислари).
Бўлим ёки цех бошлиги бўлиб 7-10 йиллик стажга эга бўлганлар.
4. Муҳандислар (механиклар, металлурглар, технологлар, конструкторлар, электриклар, дастурчилар, иқтисодчилар) 80 киши.
30-40 ёшдагилар.
Маълумоти: олий (политехника ва автомобил йўллари институти).
3 ва ундан кўп йиллик муҳандислик тажрибаси.
Инглиз ёки корейс тилини билса яна яхши.
5. Усталар: пресслловчи, гальваник, бўёқ бериш, пайвандлаш ва йиғув цехларига 60 киши.
25-30 ёшдагилар.
Маълумоти: ўрта-махсус (техникум).
3 йиллик иш тажрибасига эга бўлганлар.
6. Қуйидаги мутахассисликларга 60 киши:
- корейс тили таржимонлари (техникавий атамалардан хабардор), 40 ёшгача;
- инглиз тили таржимонлари (техникавий атамалардан хабардор), 40 ёшгача;
- олий маълумотли иқтисодчилар, 40 ёшгача;
- олий маълумотли бухгалтерлар, 40 ёшгача.

УЗ - ДЭУ АВТО

Ўзбекистон
Тошкенбоев кўчаси, 258
Асака ш.
Ўзбекистон
Тел: 2-38-80, 5-47-04

Корея
23, Сонджудонг, Чхангвон ш., Корея
Факс: (0551) 62-1209
Тел: (0551) 69-1234, 69-1389

UZ - DAEWOO MOTORS CO

Uzbekistan
258, Toshkenbaev street,
Asaka
Uzbekistan Republic
Telephon: 2-38-80, 5-47-04

Korea
C.P.O. Box 67 Changwon, Korea
23, Sungju-dong, Changwon-city,
Korea
Fax: (0551) 62-1209
Tel: (0551) 69-1234 Direct (0551) 69-1389

"ЎзДЭУавто" қўшма корхонасидаги ишнинг афзалликлари:

1. Иш хақи Ўзбекистон Республикаси машинасозлик комплексидаги ўртача иш хақидан 2-3 баравар кўп бўлади.
2. Жадвалга мувофиқ 1993 йилнинг августидан 1995 йилнинг июлигача
1000 дан ортиқ киши Кореяда иш ўрганиб келади. Булар директорлар, бошқарувчилар, муҳандислар, ходимлар ва ишчилардир.

Танлов учун хужжатлар 1993 йилнинг 15 июлигача топширилади.

Ҳужжатларнинг номи ва уларни қабул қиладиган манзиллар:

1. Кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа.
2. Таржимаи хол.
3. Диплом нусхаси (ўқиш давридаги баҳолардан кўчирма билан).
4. Меҳнат дафтарчасидан нусха.
5. 5х6 ҳажмдаги 2 дона фотосурат.
6. Тиббий маълумотнома.

Тошкент шаҳрида:

Тошкент шаҳри, Навоийшлар хиёбони, 2, "Сельхозмаш" концерни, 317- хона.
Маълумотлар учун телефон:
39-17-90 Д.Юнусов

Асака шаҳрида:

Асака шаҳри, Тошкенбоев кўчаси, 258, "ЎзДЭУавто" қўшма корхонаси (прицеп заводи).
Маълумотлар учун телефон:
(37436) 2-38-80 Н.Шияпов

Ҳавола этилган хужжатлар танлов ҳайъати томонидан 1993 йилнинг 20 июлигача кўриб чиқилади.

Суҳбатга киритиладиганларнинг рўйхати 1993 йил 21 июль куни заводда эълон қилинади.

Қуйидаги лавозимларга хужжат топширган номзодлар билан суҳбат ўтказиш тартиби:

1. Тошкент шаҳрида ҳужжат топширганлар билан 29.07.93 й. Асака ш., прицеплар заводи.
2. Директорлар ва бошқарувчилар билан: 26.07.93 й, соат9.00, Асака ш., прицеплар заводи
3. Муҳандислар билан: 27-28.07.93 й. соат 8.00, Асака ш., прицеплар заводи
4. Бошқа мутахассислар билан 30. 07. 93 йил соат 9.00. Асака шаҳри, прицеплар заводи.

Танловнинг натижалари комиссия иши якунлангандан 10 кун кейин исм-шарифлари кўрсатилган ҳолда эълон қилинади.

"ЎзДЭУавто" қўшма корхонаси маъмурияти

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Сатторов, навбатчи — Ў. Ғойимов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—441. 97346 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 00.40.
Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.
1 2 3 4 5 6